

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suaui Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt V. Caesaris responsa ad Lunensis postulata de particula, proponentibus Legatis: & intimi eiusdem sensus de Concilio. Quaestio difficilis concordiae de matrimonijs clandestinis; & petitio ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

1563. nouam legis relaxationem impertitam; solùm enim ille Au scensẽm Ecclesiam in Narbonensẽm commutarat, hoc insuper obstrictus vinculo, vt hanc aut alteram Lugdunensẽm relinqueret intra tempus constitutum à Synodo, quæ sex menses concedebat à die initæ possessionis; & hanc ipse nondum obtinuerat, neque compertum erat quandonam obtenturus esset, hugonottorum causâ. Quamuis adhuc Synodus à Pontifice confirmata non erat, appositum disertè fuisse in illis concessionibus, vt nihil per eas derogatum intelligeretur vlli eius sanctioni; Lotharingum verò in se recepisse, quiddam actum erat, quocumque in loco à se purgatũ iri. Ita Pontifex rescribi iussit. Sed præterea in memoriam non reuocabant religiosi illi Patres, opus esse, vt hæc potestas Ecclesiastica, cui non alia militante arma nisi subditorum pietas, valde dispari seueritate procedat, vbi dispar non solùm promeritorum, sed etiam potentie ratio est; præsertim cum eiusmodi Principes, cuiusmodi sunt Gallie Rex, & Ferrarie dux, deprecatores accedunt pro collatione Ecclesiarum, quæ in ipsorum ditionibus sitæ sunt, quæque melius administratæ cernuntur etiam in Ecclesiastica disciplina, cum Episcopi manus Principis brachio sustinetur. Etenim quemadmodum animus leges suas obseruat exactius, cum ipsi corpus non obluatur, ita perfectius custodiuntur leges potestatis gerentis curam spiritus, cum potestas, quæ corpori dominatur, ipsi non resistit.

C A P V T V.

Cæsaris responsa ad Lunensis postulata de particula, proponentibus Legatis: & intimi eiusdem sensus de Concilio. Questio difficilis concordie de matrimonijs clandestinis; & petitio complurium Episcoporum, scripto exhibita, ad minuendam Archiepiscopis in ipsos potestatem.

Litteræ Cæsaris ad Lunensem, ac suos Oratores Polsoniã 12. Octobris.

Die septimo, post datas ad Pontificem litteras à Legatorum Principe de consilio Delfini, nouæ Ferdinandi litteræ Tridentum peruenere*: quæ tamen non repente, breuè tamen difficultates cum Lunensi dispulerunt, simulque sustulerunt omnem obicem Decreto de Principibus iniectum. Et quoniam Suauis narrat, Cæsarem indulsisse Synodi terminationi, impulsam ad id à Rege Romanorum, qui dicebat, oportere illam finire, propterea quod nihil boni fructus ferebat, neque quidquam spei supererat, illum productum iri; quod aliquo acceptum sensu verum est, sed altero, quo Suauis accipit,

accipit, falsum. Proferam integrâ candidâque formâ sententiam illius epistolæ, à Ferdinando scriptæ, vbi quid ille intimè sentiat de hoc negotio, deprehenditur: sed quædam antea monuero, quæ sparsim in mea narratione obseruari potuerunt, & alia nondum dicta simul addam.

2 Primum est, quandoquidem vnusquisque plurima facillè concipit de suo iure, plurimaque genti suæ adscribit; Ferdinando, & tamquam Cæsari & tamquam Germano, facile à suis persuasum est, in ea Synodo nimium anteferri tum auctoritatem Pontificiam Cæsareæ, tum Ecclesiasticos laicis, tum etiam Italos Transmontanis.

3 Alterum est; à Cæsare, perinde ac etiam à Gallis, optatam fuisse Synodum non præcipuè ad disciplinam reparandam, sed ad reconciliandos hæreticos, & intestina dissidia componenda. Quod ille consecuturum se sperabat vniuersali Calicis vsu, sacerdotum matrimonio, alijs legum Ecclesiasticarum laxamentis, & inuisis Romanorum prærogatiuis imminutis, quæ postea cognouerat experimento, ex Concilij voluntate sperari non posse: & huiusce rei culpa regerebatur in nimiam illic potentiam Ecclesiasticorum & Italicorum, quibus cordi non esset ad concordiam reuocare discordes prouincias, sicuti cordi erat Principibus laicis, & vniuersè Transmontanis. Sed intelligebat Imperator, generatim hominum multitudinem (ex Historici illius dicto^b) esse veluti legem, hoc est ^b Liuius. surdam & inexorabilem. Idcirco Viennæ habito solemnè maturoque consilio, decreuerat ad ipsum Pontificem mittere harum relaxationum postulata. Iam verò idem animo volutabat, Pium ægrè inclinatum iri ad concedendum in oculis Concilij spectantis id, cui repugnare Patrum animos compertum erat, cum periculo vituperationis, quâ ab eo venerabili cœtu lacefferetur. Quare arbitrabatur Ferdinandus, rationem vnicam flectendi Pontificis haberi posse, si magnus ille Censor è medio tolleretur; atque ita patuit, clauso Concilio confestim à Cæsare os ad destinatas petitiones apertum fuisse.

4 Tertium est, eundem experientiâ comperisse, Concilium non modò machinam esse parum aptam ad hæreticos recuperandos, sed periculosum fomitem ad incendendam in ipsis seditionem. Etenim vsque ab anno præterito in Comitij, habitis Francofurti, Protestantes^c rabie percitos se ostendisse propter Conuentum illum, ad eos damnandos coactum, & Episcopis Imperij minitatos fuisse vltiones hostilis ferociæ, si consensissent. Quamobrem id fuerat præcipuum

^c Epistola de hoc proluxa Delpho ad Borrom. 11. Decembris 1562. Francofurti.

1563.

cipuum retinaculum, ne quisquam illorum per se adesset, quin neque, paucis exceptis, per procuratorem: & ipsi Cæsari minaces contestationes denuntiarant; adeò vt dubitatum fuerit, ne, quò se defenderent à Catholicis, formidabile fœdus inirent non solum cuncti hæretici Germani cuiuscumque sectæ, sed etiam in societatem adsciscerent Condæum Principem, & hugonottos Gallia.

Quartum est; per nouum Decretum in medio positum de laico⁵ rum potestate, non leuem timorem Cæsari incussum esse grauis perturbationis in suis ditionibus, tum Cæsareis tum hæreditarijs, qui cum videret Patres adeò inflammatos, nesciebat quonam pacto illos ab incepto reuocaret, nisi receptui canendo. Aliter prouidebat, sibi necesse fore aut asperrimam illam correctionem iurisdictionis suæ perpeti, simulque efficere vt eadem ab Imperio reciperetur, cum discrimine noui motus, aut abalienari à Pontifice vniuersoque ordine Ecclesiastico, quod perniciosissimum existimabat.

Quintum; per leges iam paratas Ecclesiasticæ disciplinæ, sine diu⁶ turnioris Concilij opera abundè satisfieri ferè ijs omnibus, quæ in eo genere Cæsar postularat, & habebat in animo postulare. Quod statim confirmabitur.

Porrò his præmissis, ad rem intelligendam opportunis, adducam fideliter sententiam epistolæ, quam ad Lunensem scripserat Ferdinandus.

In exordio aptissimis formulis exprimebatur amor Cæsaris erga⁷ Philippum, fratris filium, & cum eodem animorum coniunctio. Tum significabatur, in ijs quæ Orator postularat, varias sibi difficultates obijci. Auerfatum semper se fuisse huiusmodi contestationes, ex quibus animaduenterat plurimum offensionis, nihil utilitatis redundare; vt proinde ratio, per quam complures illis hætenus vsi, aut potius abusi fuerant, ipsarum etiam nomen odiosum effecerit; adeoque à se iniunctum fuisse suis Oratoribus, vt in articulo Principum per circumscriptionem aliarum vocum, quæ minus molestè sonarent, sua iura illæsa tuerentur. Philippum Regem in suis ad Lunensem litteris non petere à Cæsare, Cæsareisque Oratoribus, vt contestarentur; neque in illis affirmare, se satis edoctum esse de ijs, quæ Cæsari cum Morono Oeniponti conuenerant. Addebat, etiamsi fingeretur, nihil inter eos conuenisse, & rem adhuc integram esse, à se non intelligi, cur idem consilium recusandum esset, etiamsi tunc, & non antea fuisset propositum: nihil per huiusmodi consilium, sicuti Rex opponebat, detrahi Præsulum libertati, cui nocere non poterat vllius Principis conuentio. Præterquam quod

quod ubi quispiam Patrum vellet auditu digna proponere, & à Legatis præpediretur, liceret Oratoribus illius Principis, ad cuius ditiones ille pertineret, eadem in medium proferre; & hoc pacto liberum esse cuicumque proponere, siue propriâ, siue alterius voce. Neque magis officere aliud vinculum à Rege obseruatum, ut, antequam illi rem proponerent, Legatis aperirent: id enim non nisi ad audiendum Legatorum consilium eos cogebat, quod ab alijs longè minoris notæ quàm Præsides, opportunum erat audiri. Id à se non dici quò Lunensem ad idem pertraheret, gnaro illud Regi non placuisse; sed quò palàm faceret, quàm sibi graue contingeret, se ab eo recedere, in quò rebus diu perpensis de se solo conuenerat, saluo reliquorum Principum iure. Præterea, si Oratores sui concurrerent ad improuisam illam denuntiationem, ingens periculum imminere, ne Legati repentè discederent; quod perpenderet pro sua prudentia Comes, quàm infelici & horribili funere Synodum sepeliret, & quem triumphum ornaret Catholici nominis hostibus, spectantibus tantâ discordiâ dissidentes hinc Romanum Pontificem, hinc Cæsarem, Regesque Hispaniæ, Galliæ, ac Lusitaniæ.

8 Insuper significari ab eodem Lunensi, si res huiusmodi proponeretur Conuentui, valdè metuendum esse, ne maior pars illam rejiceret: adeoque argui posse, idem contestationi euenturum; cum haberet in animo Lunensis, non in priuato colloquio ad Legatos, sed in publico confesso ad Patres illam habere. Quis enim tunc ipsis obstitisset, quò minùs dicerentur suffragia, & Decretum in Acta referretur? Iam verò ea repulsâ quàm graue detrimentum attulisset, præsertim non ignorante Lunensi, Patres opinari, in deliberationibus Concilij omnem Iudicum auctoritatem sitam in ipsis esse, & nullam in Principibus? Videri Cæsari, in postremis regij mandati verbis non modicam discerni curam huiusmodi periculi, adeoque cautionem plurimam in agendi modo.

9 Pergebat dicere: Tametsi hæc omnes rationes essent nullæ, deliberationem super ea particula, in primo Synodi Decreto posita, opus habere maturitate ac diurnitate; ac proinde id non consonare mandatis à se postremò scriptis ad Oratores, ut finem Concilij promouerent. Id à se statutum fuisse non tam ut gratificaretur Pontifici, cui sanè in cunctis rebus honestis gratificari cupiebat, quàm ob alias causas, quas sine necessitate, paginæ hæud plenè concedendas putabat; sed præcipuum esse, quòd hæc opinio infederat animo suo, etiam si centum adhuc annos Concilium extaret, eâ ratione,

Pars III.

Yyyy

ne,

1563.

ne, quâ progredi cœperat, aut nullum aut modicum fructum inde sperari posse; contra verò, grauiores offensiones quàm antea timeri posse.

Quæ cum ita essent, & cum Pontifex cupientissimum conclusionis animum gereret, cumque ij ferè omnes, qui Synodo intererant, lassitudine laborarent, & eorum multi, quos adesse oportebat, non accessissent, à se non conspici, quo pacto Lunensis eiusque Rex possent obsistere reliquorum omnium voluntati, & integrum illud onus suis humeris sustinere. Cum igitur Concilij finis prope ianuam esset, quænam ab ipsis sollicitudo illius particulæ capienda erat, præsertim, cum (vt verum ipse fateretur, quod ad se spectabat) ferè in omnibus quæ proposuerat potueratve proponere, sibi omnino satisfactum fuisset? Quod autem ad indemnitate futurarum Synodorum attinebat, arbitrari se, longissimo temporis spatio nequam eâ ratione Synodum celebrandam fore. Quod si aliter accidisset; vbi subsequens Concilium debitam sibi libertatem dignitatemque possideret, haud obstrictas habiturum manus, quibus hæc aliaque componeret.

His addebat: Cum ipse ab eruditis Doctoribus certior fieret, in antiquis Synodis non à Patribus & ab Oratoribus solùm, sed à cunctis viris auctoritate conspicuis proponendi facultatem vsurpata fuisse, quin etiam Consiliarij partes exercitas; haud existimare, per eas voces, *proponentibus Legatis*, ex incidente positas, probationem conficiendam, pro eo ac loquuntur Legis periti, à *contrario sensu*, vnde intelligeretur detrimentum illatum tot capitum iuri; præsertim quia, sicut idem Lunensis fatebatur, re ipsa in eo Concilio & Oratores Galli, & Veneti, & complures ex Patribus proposuerant: quæ consuetudo satis secum ferebat expetitam declarationem, non atramenti sed operum characteribus. Si eam Lunensis postulabat, quò de Principum articulo aliqua proponeret, Cæsarem à suis audire id illi adhuc permissum iri.

Regi, cum ea mandata dederat, compertum non fuisse præsentem Concilij statum, nec illum diuinare licuisse. Formulas verò regalium litterarum non videri Cæsari tam vrgentes, vt executio Oratoris prudentiæ minimè relinqueretur. Hos à se sensus depromptos fuisse, non quò Lunensem adduceret ad id, quod ille suo Principi molestum putaret, sed quò seipsum purgaret: quamquam sibi amoris paterni gratiâ, quo fratris sui filium prosequeretur, non parum tristitiæ allatum iri, si quid dissidij oriretur inter Philippum Regem, & sanctissimum ipsorum Dominum: etenim tam periculo-

14

Historia
Concilij
Pars III
Sive
Magna Synodus

loso Reipublicæ Christianæ tempore nihil magis opus erat, quam inter omnes Catholicos Principes coniunctio. Quapropter Comitem à se rogari, ut quantum ipsi liceret, ad illum scopum pietate ac prudentiâ suâ cuncta consilia operationesque dirigeret. Itaque videri sibi, si quid reperiri potuisset in ea controuersia, quo Lunensi Legatisque satisfieret, spernendum non esse. Quare ab amore, quo Cæsar non solum erga personas, sed simul erga causam afficiebatur, varios modos suggeri.

13) Primum, si haberetur declaratio per amplissimas formas, quod ea verba, *proponentibus Legatis*, non importarent abrogationem iurium, institutionum, & consuetudinum, siue præteritorum, siue futurorum Conciliorum. Vbi hoc non impetraretur, omne studium adhiberi posse ut Legati consentirent, aut caput illud de laicorum correctione omnino prætermittendum, aut certè quasi per simplicem narrationem omnia onera enumeranda, quæ se perpeti rebantur, commonitis vniuersè pro sanctiore imperio Principibus, ut in hoc genere imperarent sibi ipsis, & in suis ditionibus illæsam relinquerent libertatem & immunitatem Ecclesiasticam. Validas suppetere rationes, quibus ad id adduci possent Legati. Palàm esse, non solum ab ipso Cæsare, sed ab Hispanis & Gallis ponderosissimum illum articulum oppugnari, quorum omnium magna ratio habenda erat; neque committendum, ut ij qui summam in Ecclesia Catholica potestatem obtinebant, ab ipsa aut alienarentur, aut saltem exulcerarentur; ac potissimè Hispaniæ Rex, qui hæctenus tanta cum laude in illius obedientia principatus suos conseruarat. Præterquam quod cum Synodi exitus instaret, magnoperè intererat, ut singulis conuiujs deferretur postremum ferculum, cuius sapor in ipsorum ore mansurus erat, ex dulcibus intritis, non ex herbis amaris conflatum: præcipuè verò, quoniam ea laicorum repugnantia, æquitatis ac iustitiæ speciem præ se ferebat. Siquidem cum Patres sibi tantummodò tribuerent decidendi potestatem, par non esse videbatur, ut Iudicum munus exercerent, alteri parti fauentes, alterâ ne auditâ quidem, & causâ maturè non cognitâ. Postremò ubi ne his quidem acquiesceret Orator, ipsi proponebat, ut priuatim potius coram Legatis, quàm publicè in confesso contestaretur, quò facti asperitatem modi lenitate temperaret; atque ad hæc omnia transigenda suorum Oratorum interpositionem offerebat.

Ita Ferdinandus rescripsit. Et Rex Romanorum, ad quem pariter Lunensis scripserat, Parentis responso se remisit^d.

14) Quicumque attentè legerit quidquid his litteris continetur, id- que

Yyyy 2

^d Lit teræ
Regis Ro-
manorum
ad Lunensem
14 Octobris
1563. Pos-
siontâ.

1563. que cum superioribus notitiis coniunxerit, facile deprehender, quoniam sensu Cæsar dicebat, nullum aut modicum fructum à se sperari ex Concilio huiusmodi conditione perdurante; hoc est, quod spectabat ad conuersionem aberrantium, & ad reconciliationem dissidentium, non item ad emendationem Ecclesiasticæ disciplinæ; quandoquidem fatebatur simul, quod ad eam atinebat, se quidquid proposuerat, aut proponere poterat, cumulatè consecutum fuisse. Nec minùs illic palàm fit, quantum conferre Ferdinandus putauerit ad bonum Christianæ Reipublicæ, coniunctionem omnium Catholicorum Principum cum Ecclesiæ Capite.

Exemplar huiusmodi mutuarum litterarum, inter se ac Lunensem, Cæsar ad Oratores suos misit; eorumque circumspectione collaudatâ, quòd se à contestatione abstinuerint, ipsis iniunxit, ut Legatis ostenderent sua responsa Lunensi reddita in ea parte, quæ nihil offenderet, eâ tamen occultatâ, ubi non probabatur ratio quâ res Concilij peragebantur. Simul eisdem mandauit, ut concordiam promouerent, & ubi etiam Lunensis eam respueret, ne desisterent ea curare, quæ ipse in litteris ad Lunensem secundo loco proponebat; nimirum, efficere ut omitteretur aut mitigaretur caput illud de Principum emendatione, quòd facilius & Hispanis & Gallis fieret satis.

^e Constat ex litteris Legatorum ad Borrom.

Acceperant Legati à Pontifice mandata, ne discederent ab eo quòd ipsis imperatum fuerat per litteras, ab illo scriptas proximè superiore Maio super ea declaratione; id autem erat, ut illam Synodi libertati ac voluntati simpliciter remitterent: eapropter confirmato ad id animo erant, quamuis Nuntius ipsis aperuisset quæ Lunensis Ferdinando significarat, velle nimirum se contestari, etiamsi Cæsar se consensurum negaret: postea verò cum ab Oratoribus Cæsareis cognouissent, quàm multis rationibus nitetur Ferdinandus Lunensem ab ea pugna remouere, ipsum destitutum putarunt: atque interim summa cum voluptate accepere confirmationem eorum, quæ scripserat Nuntius de animo Cæsaris ad conclusionem prono. Quare studium potissimum impendebatur interiori concordie, cui multum difficultatis obiebat articulus de matrimonijs clandestinis.

^g Datum Patribus 13. Octobris, ut in Actis Archiepiscopi Alia.

Super eo nouum exemplum confectum erat, ubi, sicuti nunc habetur, ad efficaciam matrimonij necesse erat ut adessent duo saltem testes, & Parochus, aut alius sacerdos qui assisteret, acceptâ siue ab illo siue ab Ordinario ad id facultate: sublatumque fuerat, ut irrita declararentur coniugia filiorum sine parentum consensu. Pontif.

Pontifex scripserat^h, se tamquam vnum ex priuatis hominibus censere, inesse in Ecclesia potestatem illam de qua disceptabatur Tridenti, idque similiter existimare viros sapientes, Romæ à se interrogatos. Non tamen quiescebant qui oppositum opinabantur, & præcipue Madruccius Cardinalis, dicens, Optare se rationem edoceri, quâ conscientia suâ fieret satis, quod effectum non erat ab ijs quæ illic hæcenus disputata fuerant, sed cum sententiæ ter pronuntiatæ fuissent, plurimis rationum momentis expensæ, adeoque argumentum illud esset accuratè agitatum, Legati confugientes ad eam iussione, quæ vnica falx erat ad amputandam redundantiam ac prolixitatem, ex quibus ambiguitas & discordia nascebantur, præscribere singulis, vt suffragium strictè ferrent verbo, *Placet*, aut *Non placet*. Ad id ventum est die 26. Octobris, ac die postero idem continuatum: sed nec ordo plenè seruatus, nec quidquam id ad concordiam satisfactionemque conduxit, sed solum aliquâ ex parte ad breuitatem.

18 Madruccius dixit, Decretum illud ita mutatum, sibi multò minus probari quàm antea.

Helius Patriarcha affirmauit, sibi valdè nouum accidere, in re tam graui oportere per legem respondere verbo vnico, *Placet*. Præsidium conscientia à se relinqui, an Decretum, quod aduersus dogma catholicum proponebatur, esset vnica voce conficiendum: sed quoniam nolebat prolixitate suâ Sessioni moram creare, exponendum liberè in ea seruabat id quod sentiebat, vbi nec ab vlla ratione auctoritatis, aut spei, aut cuiusuis affectus fuisset cohibitus, sed ab omnipotenti Deo, qui terribilis est supra filios hominum, viâ rectâ deductus.

Similiter dissenserunt Triuifanus Venetiarum Patriarcha, Verrallus, Castanea, alijsque Iuris Pontificij periti. Et Horatius Græcius Episcopus Lesinentis, sibi non temperauit quin diceret, non solum se non consensurum illi Decreto, sed nolle interesse Sessioni, suaque manus coram Patribus à se lauari, quemadmodum Pilatus egerat.

19 E conuerso non minùs ardentè illud confirmauit Archiepiscopus Granatensis, asseuerans, Decretum esse catholicum, ac necessarium, & obiecta mera sophismata. Quin idem negauit, Matrimonium clandestinum verum firmumque fuisse ad id vsque temporis, & idcirco recusauit Canonem ibi reponendum esse qui antea confectus erat, & postea deletus, quo id pronuntiabatur.

Gaspar à Fosso Archiepiscopus Rhegiensis, Zambeccarus Episcopus

Yyyy 3

1563.
b Apparet ex
litteris Lega-
torum ad
Borrom. 21.
Octobris, &
ex Actis Pa-
leotti.

i Litteræ 27.
Octobris, &
Acta Arcis
Æliæ & Pa-
leotti 26. &
27. Octobris

riol.

1563. scopus Sulmonensis, Fuscararius Mutinensis, rei summam comprobant: sed alia alij temperamenta posuere pro illis prouincijs, ubi Parochus non adest.

Sed ad id responsum est à Francisco Blanco Episcopo Auriensi, Decretum eo pacto fuisse conceptum, vt non nisi post habitam in Paræcia vulgationem obligasset; adeoque ab ipso obstrictum non iri eos populos, inter quos Parochi non essent.

Antonijs de S. Michaelè Minorum obseruantium, Episcopus montis Marani, publicè recitauit epistolam Clementis Cardinalis Doleræ, ex suo Ordine, nominati ex titulo *Ara celi*, de quo diximus in creationibus Cardinalium, habitis à Paulo IV. tamquam de viro doctrinâ conspicuo. Hic scribebat, expensam fuisse Romæ quæstionem, & tandem conclusum: Fas esse Ecclesiæ, & expedire, ea matrimonia de medio tollere. Cùm autem breuiter dicerentur sententiæ, sicuti narrauimus, die vigesimâ sextâ Octobris, S. Euaristo Pontifici Maximo sacrâ, vtriusque sententiæ propugnatores professi sunt, honorem à se deferri suis sententijs huic sancto Pontifici ^k, cuius verba in hoc argumento variis interpretationibus subiacent, aut quòd simpliciter sint prohibita, aut etiam facta irrita, sicuti supra significatum est in aliorum disputationibus referendis.

^k Acta Episcopi Salmaticensis, & Paleotti.

Sententiarum numerus modicissimè variauit ab antea actis examinationibus. Plures duabus tertijs partibus Decretum approbarunt, haud multo pauciores quàm sexaginta obstiterunt. Aliqui, sed pauci, ad contentiones auferendas suaserunt, vt res in Pontifice reponeretur. Is interim cùm animaduerneret, consilium sopiendæ controuersiæ non successisse, huiusce argumenti breuem tractationem, à suis Theologis scriptam, Tridentum misit, quæ per manus Patrum circumferretur^l.

^l Litteræ Legatorum ad Borrom. 4. Nouembris 1563. ^m Ex iisdem Legatorum litteris 21. Octobris.

Præter hoc certamen, alia quoque feruebant in articulis reformandæ disciplinæ, ac præsertim quædam, in quibus complures Patrum vtrimque litigabant; cuiusmodi erat ^m articulus de prærogatiuis Archiepiscoporum supra Episcopos. Quæ obrem quadraginta planè Episcopi postulatam Legatis tradiderunt, ab ipsis subscriptum, in quo petebatur, vt iniustus vsus auferretur obligandi suffraganeos ad eundem siue per se siue per procuratores ad Ecclesias Metropolitanarum singulis annis, secundo Paschatis festo, sicuti solebant, cùm haud ita benè ab Archiepiscopis, eorumque Vicarijs haberentur: sed tunc tantummodò ad id adstringerentur, cùm prouinciali Synodus esset celebranda. Quin etiam, quò etiam in

suos

suos inferiores æquitatem præ se ferrent, petierunt, vt eodem nexti pariter soluerentur Archipresbyteri & Curiones respectu Episcoporum, excepto dumtaxat ad Diocesanam Synodum celebrandam, aut cum opportunum Episcopo videretur: affirmabantque, huiusmodi consuetudines originem à Synodis traxisse, sed ijs omittis, illas permansisse. Quare Legati, quò tranquillius res procederet, distinarunt duos Episcopos, duosque Archiepiscopos, qui agerent inter se, & opportunum remedium excogitarent; gnari, quanto sit detrimento Senatus concordix, cum Senatores sese inuicem tamquam aduersarios intuentur.

1563.

C A P V T VI.

Res constituta inter Pontificem & Lotharingum Cardinalem de Concilio. Diploma Pontificis, quo componeretur controuersia de particula, proponentibus Legatis, & quo pacto composita. Alia Lunensis dissensiones super articulo de primis instantijs. Pontificis sententia in complures Gallix Episcopos lata; & voluntas procedendi aduersus Reginam Nauarræ; sed oppositum Legatorum consilium. Mandata ab ipso tradita ad Concilium terminandum. Lotharingus Romam profectus. Eius Venetijs transitus. Res ab ipso transacta cum Gallis Oratoribus, qui eò secesserant. Eorum industria ad contestationem sustinendam, efficiendumque, ne Rex amplius ipsos aliosve Oratores ad Synodum legaret. Lotharingus Tridentum regressus. Duo Philippi Regis responsa, alterum ad Legatorum litteras, alterum ad querelam, nomine Pontificis habitam à Nuntio, aduersus ministros regios.

PEndebant animis Legati * in acceleranda Sessione, vbi ex vna parte id fieri posset, & ex altera ignorarent, perbreuè Lotharingum ibi affuturum: sed per tabellarium mandata, vt eum præstolarentur, Romam accipere, & simul eorum summam, quæ inter Pontificem & Cardinalem conuenerant.

* Litteræ Borrom. ad Legatos 20. & 21. Octobris, quibus responsū est.

² Plenè illi Pius satisfecerat, vnde litteras beneuolentiam in Pontificem spirantes scripserat in Galliam Lotharingus, commendatà eius optimà voluntate reformandæ disciplinæ, & improbatà contesta-